

Jaroslav Hašek

český prozaik, satirický žurnalista a bohém

* 30. 4. 1883 Praha, + 3. 1. 1923 Lipnice u Havlíčkova Brodu

Jaroslav Hašek je vedle Franze Kafky a Karla Čapka zřejmě ve světě nejslavnější spisovatel spjatý s Prahou. Před 1. světovou válkou patřil k předním představitelům pražské bohémské společnosti. Hlásil se k anarchistickému radikalismu, ovšem především u něj dominoval originální sklon k mystifikacím a tvůrčí hře. Jeho literární tvorba přerostla od humoristických povídek k mnohoznačnému románovému dílu zobrazujícímu chaos válečného světa - k Osudům dobrého vojáka Švejka.

Pocházel z rodiny předčasně zesnulého učitele matematiky. Gymnázium nedokončil, učil se drogistou, studoval obchodní akademii, ale záhy dal přednost volnému povolání spisovatele. Od roku 1902 pravidelně otiskují Haškovy povídky Národní listy a jeho příspěvky se často objevují také v humoristických časopisech, jako byly Kopřivy a Karikatury. Roku 1911 zakládá Stranu mírného pokroku v mezích zákona, jíž ironizoval komediální stránky stranického boje. Před válkou vystřídal divoce žijící Hašek, jemuž se během času rozpadla rodina, několik zaměstnání, mimo jiné pracoval jako redaktor Světa zvířat, v němž objevoval "nová" neznámá zvířata, jako majitel Kynologického ústavu atd.

Haškovou knižní prvotinou byly básně nesoucí název Májové výkřiky (1903), ale další psaní se již ubíralo jiným směrem. Zpočátku šlo především o prózy přinášející zážitky z toulek po monarchii, humorné reportáže a příběhy (teprve roku 1955 byly shromážděny do knihy Črty, povídky a humoresky. Před 1. světovou válkou vyšly knižně časopisecké povídky Trampoty pana Tenkráta, 1912; Průvodčí cizinců, 1913), ale nejdůležitější je soubor Dobrý voják Švejk a jiné podivné historky (1912), kde se poprvé objeví slavná Haškova postava Švejka.

V roce 1915 je Hašek odvelen na ruskou frontu, padne tam do zajetí, přidává se k čs. legiím, pracuje pro ně v časopise Čechoslovan, ale pak se s nimi rozchází a jeho další cesta vede do řad Rudé armády. Zde nastává úsek Haškova života, o němž nelze zcela jasně říci, zda šlo o další mystifikaci či o zoufalé hledání východiska z krize. Hašek se stal dokonce politickým pracovníkem a roku 1918 vstoupil do komunistické strany Ruska. V roce 1920 se však vrací zpět do Československa, prý na pomoc revolučnímu boji doma. Tady se však revoluce odkládá a Hašek, jenž si sebou přivezl z Ruska druhou ženu, se vrací k dřívějšímu způsobu života. Aby ale mohl pracovat na svém životním díle, uchyluje se do samoty v Lipnici na Českomoravské vysočině.

Tím vrcholným dílem se stal satirický, protimilitaristický román Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války (1921-23), jenž přestože zůstal nedokončený, představuje jedno z vrcholných a zároveň nejčtenějších děl české literatury, a to po celém světě. Hašek vytvořil těžko postižitelný typ vojáka Švejka, jenž může být interpretován jako bezduchý, pasivní idiot, nebo naopak jako mazaný bojovník s válečnou mašinerií, jako krutý, a zároveň přitažlivý obraz zbabělého národního charakteru, ale i jako svrchovaně literární postava šibala z pikareskních románů. V Haškově "pábění", nezávazném hospodském tlachu, může být spatřována také forma úniku ze světa šílicího válkou a stojícího na kraji propasti do prostoru svobody řeči a volnosti epiky (román byl jen v Čechách čtyřikrát zfilmován); jeho kongeniálním ilustrátorem se stal už v době jeho zrodu dlouholetý přítel Haška a příležitostný "kumpán" Josef Lada.

Zdroj: <http://www.libri.cz/databaze/kalendarium/>